

PORTALE www.limis.lt – virtuali paroda „Namų aidai už horizonto: Šliūpų šeimos 1944-ųjų kelionė“

Mindaugas SURBLYS

Lietuvos nacionalinio muziejaus padalinys Palangos burmistro Jono Šliūpo muziejus kartu su Vilniaus universiteto bibliotekos Šiaulių akademijos informacijos centro Aušrininko dr. Jono Šliūpo archyvu sukūrė virtualią parodą „Namų aidai už horizonto: Šliūpų šeimos 1944-ųjų kelionė“.

Kaip anuomet, taip ir dabar žmonės kartais yra priversti palikti savo namus dėl karo ir kitų negandų. 1944-ųjų vasarą, Antrojo pasaulinio karo frontui atsiritant prie Lietuvos, artėjant antrajai sovietų okupacijai, savo tėviškes paliko tūkstančiai Lietuvos žmonių. Šiandien prieglobsčio Europos ir kitose šalyse ieško Ukrainos, Artimųjų Rytų, kitų konfliktinių zonų gyventojai. Skiriasi laikas ir šalys, bet žmogiškoji patirtis – ta pati: netektis, ilgesys ir viltis.

Gydytojo, medicinos, humanitarinių ir teisės mokslų daktaro, aušrininko, filosofo, lietuvių visuomenės, spaudos, kultūros ir politinio veikėjo, daugelio knygų autoriaus, Palangos burmistro Jono Šliūpo (1861–1944) šeimos istorija primena, kad kiekvienas pasitraukimas iš tėvynės žmonėms, siekiantiems išsaugoti savąjį „aš“, yra sunkus ne tik geografinis, bet ir dvasinis apsisprendimų kelias.

1944 m. vasarą vykusio masinės emigracijos banga – viena didžiausių lietuvių tautos XX a. dramų. Ji paženklinta ne tik ilgesingu išsiskyrimu su tėvyne, artimaisiais, bet ir dvasiniais išbandymais, savo žmogiškųjų galimybių patikrinimu, viltimi išlikti lietuviams ir išsaugoti lietuviškumą.

Dauguma pasitraukusiųjų tikėjo, kad išvyksta tik trumpam, tačiau kelionė į Vokietiją, Austriją ar kitas Europos šalis daugeliui tapo kelerius metus trukusiu gyvenimu pabėgėlių stovyklose, o vėliau – naujų namų paieškomis Amerikoje, Kanadoje, Australijoje ar Skandinavijoje.

Ši emigracija, dažnai vadinama antrąja lietuvių išeivijos banga. Ji suformavo stiprią lietuvių diaspo-

Virtualios parodos „Namų aidai už horizonto: Šliūpų šeimos 1944-ųjų kelionė“ reklaminis plakatas

lą Vakaruose. Išeiviai kūrė lietuviškas mokyklas, kultūros centrus, leido lietuvišką spaudą, saugojo savo kalbą, tradicijas ir istorinę atmintį. Nors šie žmonės gyveno toli nuo tėvynės, bet jų veikla buvo labai svarbi Lietuvos laisvės idėjos tąsa.

Paroda „Namų aidai už horizonto: Šliūpų šeimos 1944-ųjų kelionė“ atskleidžia dramatišką istorijos tarpsnį per vienos šeimos likimą.

Šliūpų šeimos patirtis – tai gyvas liudijimas apie apsisprendimo palikti tėvynę sunkumą, apie netektis, išgyvenimus kelyje ir pastangas toli nuo gimtųjų namų išsaugoti lietuvišką tapatybę. Į šią parodą įtrauktos ne tik nuotraukos, bet ir visuomenei mažiau žinomų žmonių prisiminimai, neseniai rastos Šliūpų šeimai artimųjų (Šliūpų tarnaitės Jevgenijos Marudovos-Minailo (1923–2009), advokato Aleksandro Mauragio (1909–2006), jauniausiojo Šliūpų sūnaus Vytauto Jono Šliūpo (1930–2017) išgyvenimų istorijos.

Paroda viešinama Lietuvos integralios muziejų informacinės sistemos (LIMIS) portale. Adresas: <https://inx.lv/JpGyK>.